

Voldelig mobb brente bibler, kirker og hjem. Kan Pakistans kristne noen gang få slippe frykten?

Side 12-15

Solveig Leithaug: På ny turné med Stefanusalliansen **2** | Leder: Farlig allianse mellom makt og tro **3**
Nord-Korea: Hjelper flyktninger – også når ingen andre kan **4** | Kina: Kirker under hardt press **6**
Trosfrihet: FNs Nazila Ghanea slåss mot fordommer og forfølgelse av religiøse minoriteter **16**

stefanus
alliansen

sammen for de forfulgte

– Eg er glad for invitasjonen til å dele denne reisa med Stefanusalliansen, seier Solveig Leithaug.

Foto: TV Inter/TBN Nordic

SYNG FOR DEI SOM IKKJE FRITT KAN TRU

Solveig Leithaug dreg på hausttur med Stefanusalliansen.

TEKST: MARIANNE HAUGERUD

■ **Stefanusalliansen held fram** det gode samarbeidet med Solveig Leithaug. Denne hausten blir det fleire konsertar der de kan høyra Solveigs vakre songar og få meir informasjon om arbeidet til Stefanusalliansen. Konsertserien har ho kalla «Haustkveld».

– *Kva ser du mest fram til med denne turnéen, Solveig?*

– Eg kjenner på ei forventning – eg ser verkeleg fram til møte med menneske i bygder og byar på denne haustturnéen. Det er ein del nye stader denne gongen, og det er alltid stas. Eg ser fram til å sjå vener og folk frå familien min også langs turnévegen. For meg som bur i Nashville til dagleg, er slike møte viktige. Dessutan set eg stor pris på å opptre saman med andre artistar og kor.

Leithaug skal syngje saman med mellom andre Bjørø Håland og The Voice-vinnar Erlend Gunstveit. Ho skal også opptre saman med koret Voice of Joy og Hånes mannskor.

– Eg skal dessutan ha konsertsamarbeid med musikalske vener frå «Alle Tiders Sanger». Me opplevde eit sjeldan sterkt og genuint varmt fellesskap under TV-innspelinga i Nashville. Programmet vart sendt på NRK i

pinsa og no i august i Sverige på SVT. Det vert gjensyn i haust med mange av dei som var med.

– *Vi i Stefanusalliansen gler oss også over samarbeidet med deg. Kvifor tenkjer du at dette samarbeidet er viktig?*

– Eg opplever at det er viktig å setja lys på dei som ikkje har fridom til å uttrykke sine tankar om tru utan å vera i fare for liv og helse. Jesus ber oss om ikkje å gløyma dei. Eg set pris på Stefanusalliansen og dykkar innsats i land der menneskerettar ikkje er sikra. Under konsertane desse haustkveldane vert eit par historier fortalde innimellom songar som eg har skrivne eller salmar som eg er glad i. Det kjennest på eit vis «smått», men det er det eg kan gjere no. Eg er glad for invitasjonen til å dela denne reisa med Stefanusalliansen og invitere mitt publikum til å læra meir om arbeidet også. Det var ei svært fin oppleving å samarbeida under konsertane «Håp og lys i vinternatt» før jul i fjor, seier Solveig Leithaug.

No står «Haustkveld» for tur frå 15. september til 15. oktober, og frå 17. til 30. november. ■

Her blir det konsertar

Sjå oversyn over konsertstader.

Side 23

Utgiver:
Stefanusalliansen

Adresse:
Trondheimsveien 137,
pb 6603 Rodeløkka,
0502 Oslo
post@stefanus.no

Telefon:
23 40 88 00

Ansv. redaktør:
Johannes Morken
jm@stefanus.no

Redaksjon:
Hilde Skaar Vollebæk
Marianne Haugerud
Eva Frydenborg

Framsidedfoto:
Fortvilt kristen etter
angrep på Jaranwala,
Pakistan, august 2023.
Foto: Pakistansk aktivist

Design:
Von: Bendik Schøien

Trykk:
Kai Hansen Trykkeri

Opplag:
16 600

Gavekonto:
3000 14 57922

VIPPS:
19013

Stefanusalliansen er en misjons- og menneskerettsorganisasjon med et særskilt fokus på trosfrihet.

Synspunkter i artikler står for forfatteres og intervjuobjekters regning. Stefanusalliansens meninger kommer til uttrykk i artikler skrevet av staben.

Vi følger personopplysningsloven.

Magasinet kommer gratis sju ganger i året.
Bestill med SMS: MAGASIN til 2377 eller post@stefanus.no

Tilgjengelig som podkast. Kontakt KABB:
kabb@kabb.no

www.stefanus.no
f/stefanusalliansen
@stefanusalliansen

VANHEILAG ALLIANSE

■ **Når religiøse leiurar** går i vanheilag allianse med makta, er det farleg for etniske og religiøse minoriteter. I Norge, Iran og India.

Norsk historie om handsaminga av etniske og religiøse minoritetar er ikkje lys. Overgrepa går også djupt inn i Den norske kyrkja. Sannings- og forsoningskommisjonen har avdekt at Eivind Berggrav som biskop i Hålogaland (1928-37) var den ivrigaste av biskopane til å støtta fornorskingspolitikken retta mot samar og kvenar. Biskopen såg kvenane som aggressive og som ein tryggingspolitisk trussel, i ein tenkt allianse med Finland mot Norge.

Berggrav gjekk difor inn i eit nært samarbeid med den militære etterretningstenesta. Han fekk ei sentral rolle i å samla inn informasjon om kvenane, med hjelp av prestar og lærarar.

Be om orsaking

Det er smertefullt å lesa om biskop Berggravs allianse med statens etterretningsvesen. Eg tek det for gitt at Den norske kyrkja tek eit oppgjær og nye steg mot forsoning. Staten må også ta sine tydelege oppgjær og følgja opp med tiltak, for å skapa forsoning.

Å stempla etniske og religiøse minoritetar som ein tryggingspolitisk trussel er ein kjent mekanisme. Vi ser det i grufulle valdsbølgjer i India der kristne stammefolk vert angripne av krefter som vil skapa eit India kun for hinduar. Vi ser det i Iran der bahá'íar og kristne konvertittar vert dømde til fengsel etter tiltalar om at dei handlar mot nasjonal tryggleik eller er agentar for utanlandske makter og utanlandsk religion. I sommar har det vore nye arrestasjonsbølgjer retta både mot bahá'íar og kristne.

Viktige skilnader

Biskop Berggrav ville vinna kvenane og samane utan tvangsmiddel, mellom anna ved

å støtta dei materielt. Vi skal difor ikkje setja likskapsteikn mellom biskopen og valdelege hindu-ekstremistar i India eller eit brutalt ayatollah-regime i Iran.

Men det er likevel viktige fellestrekk: Skuldinga er at etniske og religiøse minoritetar mellom anna utgjær ein trussel mot nasjonal tryggleik. Og religiøs og politisk makt går hand i hand i undertrykkinga. Det har vi sett i Manipur i India der religiøst hat i sommar er brukt for å fyra opp ein gamal etnisk konflikt om land og ressursar. Over 60 000 blei jaga på flukt, og over 300 kyrkjer er brende ned.

Vår eiga dør

Andre lands herskarar vil kunna påstå at sidan vi også har sett på minoritetane våre som eit problem, skal vi halda munn når dei undertrykkjer minoritetane sine.

Halda munn skal vi ikkje. Vår eiga mørke historie gjer derimot at vi kan forstå mekanismene i undertrykkinga. Men då må oppgjær med overgrep vera så tydeleg at det ikkje er tvil om at vi feiar for vår eiga dør. Denne feinga kan så bli ein styrke i kampen for trusfridom og religiøse og etniske minoritetar.

Det er tid for å vedkjenna urett. Slik kan vi rusta oss for endå sterkare innsats for dei som lid under forfølgjing i land vi ikkje vil samanlikna oss med. ■

Over 60 000 blei jaga på flukt, og over 300 kyrkjer blei brende ned i Manipur i India.

■ **Johannes Morken**
Redaktør

Staben i Helping Hands Korea og kyrkja Catacombs hjelper flyktningar, og dei sender også frø inn i Nord-Korea for at folk skal kunna dyrka mat. Tim A. Peters til høgre.

Foto: Catacombs/Helping Hands Korea

HJELPER DESPERATE PÅ FLUKT

Tim A. Peters og teamet hans har gjennom 27 år berga kanskje så mange som 3000 desperate flyktningar frå diktaturet i Nord-Korea.

TEKST: JOHANNES MORKEN

■ – Vi har ikkje fullstendig oversikt, men eg er sikker på at talet ligg ein stad mellom 2000 og 3000. Det er eit kvalifisert overslag, seier Peters til Magasinet Stefanus i eit videointervju frå Seoul i Sør-Korea.

Hjelpearbeidet til Helping Hands Korea (HHK) har aldri vore så omfattande som det var i åra med pandemi. Mange andre aktørar måtte innstilla hjelpa til menneske på flukt fordi fluktrutene ikkje kunne brukast

på grunn av forsterka kinesisk kontroll og nye restriksjonar.

«Eit mirakel»

Då gjekk langt fleire naudrop enn nokon gong til HHK, som har ulike ruter med hjelp av koreansk-kinesiske kyrkjer og andre hjelparar i Kina. Over 600 nordkoreanske flyktningar er blitt redda i tryggleik sidan starten av 2020. Av dei 229 flyktningane som i år 2020 vart tekne hand om av South Korean Unification Ministry etter at flyktningane kom til Sør-Korea, hadde 203 fått hjelp nettopp av HHK.

– Det er eit mirakel at arbeidet vårt kunne halda fram under pandemien, seier Peters.

Hjelp i 27 år

I 1996 etablerte Peters organisasjonen Helping Hands Korea (HHK). Flyktningar frå Nord-Korea står i konstant fare for å bli grovt utnytta av kinesiske arbeidsgjevarar. Dersom dei blir oppdaga av kinesisk politi, blir dei sende med tvang tilbake til fangeleirar Nord-Korea. Under pandemien var grensa mot

Menneskehandlarar selde meg til ein kinesisk mann.

Young-sook, nordkoreansk flyktning

Nord-Korea stengt. På grensa sit kring 2000 internerte, ifølgje Wall Street Journal.

Mange flyktningar vert gøymde av uregistrerte koreansk-kinesiske kyrkjer i Kina. HHK brukar hemmelege fluktruter fram til Yunnan-provinsen sør i Kina. Der vert flyktningane tekne vidare gjennom Laos og så til Thailand, før flyturen går til Sør-Korea.

Peters og staben koordinerer operasjonane frå Seoul. Først vel dei ut flyktningar:

– Vi ser alltid etter dei mest sårbare: kvinner med barn, fortel Peters. Også nokre eldre og menneske med funksjonshemmingar får hjelp.

Ny menneskehandel

Sist vinter blei Kinas pandemi-stengde grenser opna igjen. Det inneber også at handel med kvinner som vert tvinga inn i ekteskap med kinesiske menn, tragisk nok starta opp att.

Kvinner frå Vietnam, Myanmar og Nord-Korea vert frakta til Kina – eller dei flyktar sjølve frå Nord-Korea. Kina lid under eit stort underskot av kvinner. Eittbarnspolitikken rådde lenge – med mellom anna stort omfang av abort av jentefoster i familiar som ville ha ein gut som einaste barn. Mange nordkoreanske kvinner på flukt er blitt selde til kinesiske menn.

At menneskehandelen har starta opp att, merkar også Tim A. Peters og Helping Hands Korea. I juni i år var ei kvinne og dottera hennar del av ei gruppe som fekk hjelp ut av Kina.

Dei to flykta frå Nord-Korea i 2012. Kvinna vart seld som brud til ein kinesisk mann. Kvinna og dottera flykta frå mannen i 2019. Men kvinna klarte ikkje å finna arbeid utan ID-papir og vaksinesertifikat. I juni i år fekk ho HHK-hjelp til flukt ut av Kina.

Hjelp til flukt

Kvinna Young-sook, som fekk hjelp i fjor, fortel her si historie:

«Eg flykta til Kina i 2016. Menneskehandlarar selde meg til ein kinesisk mann. Han driv byggjearbeid, og forventa at eg skulle arbeida i firmaet hans. I 2019 skada eg det eine beinet mitt på ein byggeplass. Eg trengde medisinsk hjelp i seks månader, men eg kunne ikkje få den behandlinga eg trengde fordi eg som avhoppar frå Nord-Korea manglar ID-kort. Eg byrja å ta meg fram på eitt bein. Det fekk mannen, som eg budde i huset til, til å sjå ned på meg fordi eg ikkje klarte å bruka begge beina. Og endå verre – han diskriminerte meg på grunn av dette. Difor stakk eg av.»

I ein annan by gav kristne henne arbeid på kjøkkenet til ei kyrkje. Men den uregistrerte kyrkja vart stengt av regimet. Kvinna hadde ingen stad å gjera av seg.

I si naud bad ho Helping Hands Korea om hjelp. Young-sook vart teken med i ei gruppe der også ei enke, Kim, saman med den utviklingshemma sonen, Jae-Hoon, kom seg trygt ut.

Midlar frå Stefanusalliansen sikra desse tre og 42 andre avhopparar fridom i 2022. Helping Hands Korea har vore støtta av Stefanusalliansen i meir enn 15 år.

– Herren har leia oss gjennom «minefelt» av vanskar og hjelpt oss til å gjennomføra prosjekta, ofte med Guds innovative taktikkar for å unngå hindringar. Gud arbeider alltid best, seier Peters.

«Vi er takksame»

I avisa Dagen blei pastor Seungeun Kim i Caleb Mission intervjuet i sommar. Han fortalde at han gjennom 20 år hadde hjelpt over 1000 menneske i tryggleik – og brukt same fluktrute alle åra.

Men då pandemien kom i 2020, måtte dei stengja ruta. Han fortalde at han prøver å finna ei ny rute.

Helping Hands Korea hadde altså i same periode hjelpt over 600 flyktningar.

– Vi er takksame for å kunna hjelpe, seier Tim A. Peters. ■

Herren har leia oss gjennom 'minefelt'.

Tim A. Peters

Uregistrerte kyrkjer i Kina vert stempla som illegale. Pastorar som samlar inn pengar, vert difor i aukande grad tiltalte for svindel eller illegal forretningsdrift.

TEKST: JOHANNES MORKEN

Illustrasjon: Badiucao for CSW. Badiucao er ein kinesisk dissidentkunstnar busett i Australia.

PASTORAR SKULDA FOR SVINDEL

■ **Regimet vil knekkja** kyrkjene som ikkje vil innordna seg statleg kontroll. Uregistrerte kyrkjer som ikkje vil gå inn i den offisielle Tre sjølv-kyrkja, vert stempla som illegale.

I mai 2021 kom nye direktiv. No kan berre religiøse leiarar som er godkjende av regimet utføra godkjende religiøse aktivitetar. Og det må skje på godkjende stader.

Meir tvang

Regelverket er, ifølgje ein kinesisk menneskerettsadvokat, «endå eit våpen i arsenalet» til Kinas styresmakter for vilkårlig trakassering og forfølgning av religiøse leiarar, både statsgodkjende og uregistrerte.

Regelverket skal tvinga registrerte kyrkjeleiarar til å følgja partilinja. Dei uregistrerte skal tvingast til å bli registrerte og slik bli underlagt statleg kontroll, skriv trusfridomsorganisasjonen CSW, som Stefanusalliansen samarbeider med.

Desse reglane kom vel tre år etter den nye religionslova i februar 2018. Ein av dei som kritiserte lova var pastor Wang Yi i Early Rain-kyrkja i Chengdu. Han blei arrestert i september 2018. I romjula året etter blei han dømt til ni års fengsel. Han vart dømt for å ha «oppmoda til å undergrava statsmakta» og for «illegale forretningsverksemd».

Kyrkjelyden blei raida av meir enn 100 politifolk under ei familiesamling.

Den første av desse skuldingane er mykje brukt mot menneskerettsaktivistar. Den andre er blitt eit meir og meir brukt våpen mot uregistrerte kyrkjer. Det å samla inn gåver eller kollekt er ulovleg sidan kyrkja er stempla som illegal organisasjon.

– Sjølv sagt vil det vera reelle svindelsaker blant pastorar i Kina, som andre stader. Men det faktum at rettssystemet i Kina ikkje garanterer rettferdig rettargang, kompliserer det heile. For dersom alle kyrkjeleiarar kan bli skulda for svindel eller illegal forretningsdrift berre for å samla inn kollekt, blir pastorar – særleg i uregistrerte kyrkjer – sårbare for vilkårleg innblanding, trakassering og til og med fengsling, uttalar CSW.

«Illegal organisasjon»

Eit ferskt døme:

I juni blei tre leiarar i Linfen Covenant Church i den nordlege Shanxi-provinsen skulda for å ha danna ein kriminell «klikk» og for å skaffa kyrkja «ulovlege inntekter». Kyrkja hadde nekta å gå inn i den statsgodkjende Tre sjølv-kyrkja.

Pastorane Li Jie og Han Ziadiong har ikkje attest som statleg godkjende, slik regimet no krev. Dei er difor skulda for å ha danna ein «illegal organisasjon» som driv «illegal aktivitet». Dei er også skulda for å ha «lokka» folk til å gje tiende eller takkegâver, melder China Aid.

Kyrkjelyden vart raida av meir enn 100 politifolk under ei utandørs familiesamling med kring 70 deltakarar i august fjor. Dei to pastorane vart internerte og så formelt arresterte i september, ifølgje CSW. Wang Qiang, ein annan leiar, vart internert i november og formelt arrestert i desember. Alle er skulda for svindel. Ifølgje China Aid er dei blitt utsette for tortur for å tvinga fram falske tilståingar. Kyrkja sjølv har sendt ut eit skriv der dei tek avstand frå at tiende eller andre gåver kan nyttast som årsak for skuldingar om svindel.

Tvang og trakassering

CSW skriv at kyrkja vart utsett for press frå politiet i eit halvt år. Det vart brukt tvang og trakassering mot tilsette, mot familiane til leiarane og mot slektingane til dei tre arresterte. Også konene til dei to pastorane var internerte i fleire veker, mistenkte for svindel, før dei blei sette fri mot kausjon.

No er det reist tiltale mot dei to pastorane Li Jie og Han Ziadiong og mot Wang Qiang.

Kyrkja skriv at trusfridommen, som er garantert i grunnlova i Kina, er omgjort til «religiøst fangenskap og svindel». Kyrkjelyden skriv også at «ei kyrkje som trur på Gud, er blitt utskjelt som ein 'kriminell klikk'».

Politirazziaer

Li Jie var ein av dei pastorane som i 2018 signerte eit opprop mot den nye religionslova, som førte til endå hardare press mot kyrkjene. Pastor Wang Yi i Early Rain i Chengdu var ein av dei som starta protesten. Han har sete i fengsel sidan desember 2018.

Early Rain-kyrkja blei stengt i desember 2018, men kyrkjelyden har halde fram i mindre grupper – og opplevd mange politiraid. I juni i år vart medlemmer av kyrkja nekta å koma inn i husværa sine i ei blokk i Chengdu. Vakter og andre overfall dei på gata. Eigaren av blokka er, ifølgje kyrkjelyden, under press frå regimet for å kasta ut kristne.

– Som kristne er vi lovlydige. Vi har aldri vore for seint ute med å betala husleiga eller straumrekninga. Dei vil nekta oss å bu her berre på grunn av trua vår, seier familiane.

Tre medlemmer av kyrkja blei internerte i mars i år. Dei er skulda for å ha stått bak «aktivitetar i namnet til ein forboden sosial organisasjon».

Ein dom for svindel kan gje meir enn 10 års fengsel.

Dette er ikkje berre kvardagen, men også søndagen, for kristne i uregistrerte kyrkjer i Kina. Men trua klarar regimet ikkje å knekkja. ■

Illustrasjon: Badiucao for CSW

PRESTAR UNDER PRESS

Prestar og pastorar som protesterer mot undertrykking, vert fengsla. Andre tilpassar seg og håpar på ei betre framtid.

TEKST: JOHANNES MORKEN

■ **Kommunistregimet i Kina** har alltid vore skeptisk til protestantiske kristne, påpeikar Sarah Lee i China Source – ei plattform for å spreia kunnskap om kyrkjelivet i Kina.

Etter at Kina tapte den første opiumskrigen i 1842 og Nanjing-avtalen med makt legaliserte evangeliske kristne, har protestantisk kristendom minna Kina om vestleg imperialism og nasjonal audmjuking.

Sidan kommunistane kom til makta i 1949 har all religionspolitikk handla om å gjera godtekne kyrkjer «sjølv-styrte, sjølv-støttande og sjølv-utbreiande». Dette har gitt den statskontrollerte kyrkja namnet Tre sjølv-rørsla.

Skepsisen skuldast også at religion blir sett på som ein ideologisk trussel fordi kristne er lojale til ein annan autoritet enn kommunistpartiet. Protestantiske kyrkjer har dessutan

Mange kyrkjeleiarar vedgår at materialisme og sekularisme er eit større trugsmål enn statleg forfølgjing.

Shuya Kim

vore i så kraftig vekst at dei er blitt sett på som ein trussel som eit stort sivilt samfunn utanfor kontroll av kommunistpartiet.

Pendel av forfølgjing

Situasjonen for kyrkjer i Kina har svinga sterkt. Under den blodige kulturrevolusjonen vart mange prestar arresterte og kyrkjene totalt forbodne. Etter at denne tragiske delen av kinesisk historie tok slutt i 1976, fekk Tre sjølv-kyrkja lov til å etablera seg igjen. Det første tiåret etter år 2000 tolererte regimet svært mykje. Uregistrerte kyrkjer i større byar tok i bruk store kontorlokale til gudstenester.

Men så kom Xi Jinping til makta for ti år sidan, og med han kom ei forfølgjing som er den verste sidan kulturrevolusjonen. Dei store uregistrerte kyrkjene på gateplan i større byar er i tur og orden stengde. Mange prestar er fengsla.

Mange kyrkjer, også i Tre sjølv-rørsle, er rivne. Tusenvis av krossar er rivne og erstatta av kinesiske flagg. Prestane i Tre sjølv-kyrkjer har fått pålegg om å spreia sosialisme og følgja partilina.

Xi-regimet har utvikla eit arsenal av reguleringar, ikkje minst for å få kontroll på den raskt veksande protestantiske kristendommen. Overvaking av preiker har lenge vore praktisert. Men det er stor skilnad på at lokale tenestemenn brått kunne dukka opp under gudstenester til at overvakingkamera er installerte og overvaking er gjort til noko daglegdags, påpeikar Sarah Lee i China Source. Mange prestar som protesterte mot ulike former for undertrykking, er bura inne. I tillegg er kontrollen sterk med religion på internett. Lee er kinesar med arbeid ved Baylor-universitetet i Texas.

Prøver å tilpassa seg

Nettstaden China Source samlar breid kunnskap om kinesisk kyrkjeliv. Sarah Lee fortel at prestar i Tre sjølv-rørsle får signal om kva som er akseptabel oppførsel. Dei fortel at dei prøver å tilpassa retningslinjene til trua og kyrkjelivet. Saman med ein kollega har Lee intervjuva prestar og

Pastorane veit at dei aldri vil kunna prova at dei er uskuldirige når dei får skuldingar mot seg, skriv Lee. Difor prøver mange aktivt å dempa uroa for at protestantisk kristendom blir sett på som ein ideologisk trussel og som store, trugande forsamlingar utanfor kommunistpartiets kontroll.

Prestar i Tre sjølv-kyrkjer fyller ofte preiker med ufarlege moralske appellar, medan prestar i uregistrerte kyrkjer løftar fram Gudsriket, oppstoda og livet etter døden, fortel Lee. Men begge gruppene held seg i aukande grad unna sosiale og politiske spørsmål og tema som kan irritera kommunistpartiet. Dei held seg no også unna kollegaer som ope protesterer mot restriksjonar. Dei har dessutan redusert kontakten med utlendingar, og inviterer ikkje lenger utlendingar til å preika.

For å overleva

Desse tiltaka er, skriv Lee, ei tilpassing for å overleva. Men det er og eit ønskje om å gjera kristendommen kinesisk og å erfara kva Guds plan er under forfølgjing.

– Mange av dei vi intervjuva uttrykkjer at dei er stolte av og innstilte på å byggja ei kinesisk kyrkje.

Mange prestar har delt forsamlingane opp i små grupper for å unngå store forsamlingar som vert oppfatta som ein trussel. Kritikarar meiner dette reduserer fellesskapet. Andre meiner at store kyrkjer ikkje eignar seg i Kina. Somme meiner det var feil å importera megakyrkje-ideen frå USA og Sør-Korea for 30 år sidan.

Mange prestar har også slutta å delta i nettverk med andre prestar, som var viktig i mange år.

– Med eller mot sin vilje har desse pastorane blitt partnarar som set regimets politikk ut i livet. I beste fall viser desse pastorane veg mot sameksistens og redusert konflikt i Kina. Men tilpassinga har så langt vore einsidig. Pastorar har styrt unna alt som kan oppfattast som opposisjon. Uheldigvis er det så langt få teikn til at strevet deira blir møtt med positiv respons, skriv Lee.

Biletet er ikkje svart

Men livet for kristne i Kina handlar ikkje berre om statleg undertrykking. Motsett India, der ekstremistisk mobb ofte går til angrep, skjer sosial fiendskap mot kristne sjeldan i Kina, skriv China Source, og som difor ikkje vil teikna eit svart bilete for kristendom i Kina.

Det er heller ikkje berre statleg press som trugar kyrkjene.

– Mange kyrkjeleiarar vedgår at materialisme og sekularisme er eit større trugsmål enn statleg forfølgjing, skriv Shuya Kim, ein koreanar med bakgrunn frå misjon i Kina.

Som under kulturrevolusjonen er Kinas kristne under hardt press.

– Dei er ikkje mainstream, men dei står ved sida av krossen for å vitna for vår Gud og halda ut, slik at dei igjen kan oppleve sann vekking, skriv Kim. ■

GRÅT PÅ GANGEN I RELIGIONSTIMEN

*Maleri av
billedkunstneren
Reidar Kolbrek.*

En syv år gammel gutt trodde han var straffet da han, som den eneste, ble sendt på gangen mens resten av klassen skulle ha muslimsk religionsopplæring.

TEKST: JOHANNES MORKEN

■ **Scenen er hentet** fra en egyptisk skole. Klassen var gjennom sin første skoleuke da det var tid for den første timen med religionsundervisning. Det var oppstått vennskap i klassen.

Men da religionstimen kom, ble syvåringen sendt ut av klassen. Han fikk ikke vite noe om hva han skulle gjøre. I en halv time satt han og gråt utenfor klasserommet.

– Han trodde han var straffet, sier «Jennifer». Hun er guttens mor og leder for Stefanusalliansens partner som arbeider med barn. Av sikkerhetsgrunner bruker vi ikke hennes egentlige navn.

Barna forstod ingenting

Da rektor fikk høre fra «Jennifer» og en av lærerne hva som skjedde, viste hun stor medfølelse, for slikt skulle ikke skje. Men hennes løsning var å dele klassene etter religion, og ikke bare i religionstimene. Elevene forstod ikke hva som hadde skjedd. Det ble, sier «Jennifer», ikke tatt noen hensyn til integrering eller kjønn, kun religion.

– Som syv år gammel ble han og hans klassekamerater segregert etter religion. Min sønn kom med så mange spørsmål som jeg ikke var forberedt på, i alle fall ikke fra en syvåring. Han spurte hva religion er, siden han ikke fikk gå i klassen med dem han var blitt kjent med. Han spurte hvorfor det var så få i hans klasse og så mange i andre klasser. Han ville vite «hva som er galt med oss» siden vi er satt i egne klasser, forteller «Jennifer».

Nå er gutten blitt ni. I år samlet skolen overraskende nok klassene slik de var i starten. Så skilles de på nytt i religionsundervisningen.

– Men skaden var allerede skjedd. Som mor opplever jeg at mine rettigheter er brutt. Jeg fikk ikke vite noe.

Min sønns rettigheter er brutt, relasjoner er ødelagt. Dette var en tilfeldig historie fra en internasjonal skole, en skole for barn fra øvre sosiale nivå. Når ikke ledelsen av en slik skole har kunnskap, kan vi bare gjette på hva som skjer på offentlige skoler, poengterer «Jennifer».

Så kors på veggen

Hennes kollega «Mira» forteller om en film som er blitt godt kjent i Egypt. Den forteller historien om en gutt som de to første ukene av skoletiden skjulte at han var kristen. Kanskje var det flere kristne i klassen, men det visste han ikke. Han deltok til og med i koranundervisningen.

Men da en muslimsk klassekamerat en dag ble med ham hjem, oppdaget klassekameraten et kors på veggen. Han forstod at gutten var kristen. Nyheten gikk som ild i tørt gress på skolen. Det ble vitsing, erting og mobbing. Han ble gjort narr av fordi han spiste under ramadan, så han lot være å spise.

En annen venn lærte ham å tilpasse seg - å «danse som de andre», å klippe håret slik at han så mer ut som en muslim. Han endte i slåsskamp med den største bølla blant de muslimske elevene.

De ble oppdaget av rektor. Ingen vant slåsskampen, og begge fikk straff. Gutten ble for første gang ikke straffet fordi han var kristen, og den muslimske gutten fikk samme straff som den kristne. Guttenes mødre godtok begge straffen for slåssingen.

– Han var ikke i slåsskamp fordi han var kristen, selv om det startet med erting og mobbing for troen. Det ble en vanlig slåsskamp, uten en vinner. For første gang var den kristne gutten jevnbyrdig med en muslim. Det var lærdommen i filmen.

Lærer barna empati

– *Så hvordan arbeider dere med barn?*

– Vi har ikke aktiviteter som direkte handler om religion. Vi lærer dem empati, lærer dem hvordan det er å «gå i den andres sko». Vi introduserer alt gjennom enkle leker. Vi lærer dem å forstå hva diskriminering er, hva innlevelse er, hva andre føler, hva konflikt er og hvordan konflikter kan løses. Vi lærer dem å kommunisere uten å skade andre, og vi lærer barn å godta at vi også er ulike. Det er viktige grep for å forme en ny generasjon, sier «Jennifer» og «Mira». ■

” For første gang var den kristne gutten jevnbyrdig med en muslim. Det var lærdommen i filmen.

«Mira»

BRENDE HEIMAR, KYRKJER OG BIBLAR

Berre korset står igjen i ei utbrend kyrkje.

Den pakistanske menneskeretts-kommisjonen fryktar at den muslimske mobben som raserte og brende kristne nabolag i Pakistan, er del av ein større hatkampanje mot kristne.

TEKST: JOHANNES MORKEN.
FOTO: HFO OG KROSS KONNECTION

■ **Onsdag 16. august**, grytidleg om morgonen. I eit fattig kristent nabolag i Jaranwala, eit industriområde nær byen Faisalabad i Pakistan, spreier panikken seg.

Frå høgtalaren i ein moske blir det ropt at to kristne ungdomar skal ha vanæra Koranen. Det vert påstått at nokre koransider var funne utanfor huset deira. Fleire tusen blir mobiliserte til angrep. Ei rasande folkemengd vert frakta inn eller kjem frå andre landsbyar.

Dei fryktar det som vil skje. Folk frå 500 kristne familiar flyktar til slektningar andre stader eller ut i åkrane med høge sukkerrøyr for å berga livet. Dei får hjelp av dei muslimske naboane sine.

Vandaliserte 25 kyrkjer

Mobben er væpna med stokkar, jernstenger, fyrstikker og høgbrennbart materiale. Dei tenner på hus. Møblar blir kasta ut av kyrkjer. Folkemengda ropar på galgen for dei to brørne, mobben trugar med å ta livet av dei to på eiga hand. For dei treng verken bevis eller rettssak.

Nokre timar seinare er minst 22, og kanskje så mange som 25, kyrkjer vandaliserte og brende. Krossar frå kyrkjer ligg knuste på bakken. Biblar er brende. I kristne heimar er alt knust før husa er blitt sette fyr på. 91 hus er totalt øydelagde.

– Eg har knapt ord for å skildra øydeleggingane og fordømma brotsverket, seier Sobia Shah frå Human Friends Organization (HFO). HFO er støtta av Stefanusalliansen.

Sobia Shah og tre kollegaer var raskt på plass i Jaranwala for å møta offer og samla fakta om endå eit brutalt angrep på eit heilt samfunn på grunn av skuldning om blasfemi.

– Mange berre gråt, seier Sobia Shah om inntrykket då ho kom dit berre timar etter angrepet.

Alt er øydelagt

Ei av dei som har mista alt og sit skrekkslagen tilbake, er Beeto Fazal.

– Den valdelege mobben trengde inn i huset vårt. Alt som ikkje vart stole, vart knust eller brent, fortel ei fortilva Beeto til Sobia Shah i HFO-teamet. Shah har sendt Stefanusalliansen opptak av intervju ho har gjort.

Beeto budde saman med mora Nasreen og brørne Ahsan og Adnan, som er dagarbeidarar. Mora arbeidde som hushjelp for fleire familiar. Beeto hjalp mora i huset. Med ei symaskin sydde ho dameklede for å spe på inntekta.

Ei gråtande Beeto viser Sobia rundt i huset der det ikkje finst noko igjen. Alt er knust eller brent. Symaskina er knust. Møblane er knuste, klede er brende. Matoljen er tømt utover golvet. Det som var av mat, er øydelagt. Dei har ingenting å eta og ingenting å sitja på i huset. Flammane har sleikt opp etter veggene. →

Søstera til Beeto skal gifta seg om kort tid. Mora hadde gjort klar medgifta for den eldste dottera. Men gull, kontantar og andre verdisaker er stolne. Sparepengane hennar er borte. Familien var fattig frå før, no har dei ingenting igjen.

– Vi bygde dette huset med kjærleik, no er alt øydelagt, seier Beeto mellom tårene.

Inntil vidare får dei bu hos slektningar. Men det kan ikkje vara.

Prest slo alarm

I nabolandsbyen ein kilometer unna blei Shabaz Masih, som arbeider i ei kyrkje, alarmert av ein prestekollega tidleg 16. august. Prestekollegaen ringte frå ein politistasjon for å fortelja at Shabaz Masih måtte evakuera alle straks.

– Eg sende barna mine til slekt i Rawalpindi. Sjølv klatra eg opp på eit tak for å sjå kva som hende. Ein rasande mobb nærma seg, leia av ein muslimsk mullah. Dei ropte slagord om å øydeleggja husa våre, fortel Masih i intervju med Sobia Shah frå HFO.

– Du vil gråta når du ser korleis huset vårt ser ut. Møblar, kvitevarer, klede og kjøkkenapparat blei knust før dei sette fyr på huset vårt, seier Masih.

Filmen frå huset hans viser at alt er rasert eller brent. Han fortel at ein svart og illeluktande røyk hang igjen.

– Eg veit ikkje kva slags kjemikalier dei brukte for å tenna på husa og kyrkjene våre. Sjølv taket har kollapsa på huset vårt, fortel Masih.

Naboar prøvde å hjelpa

Masih og mange andre seier det same: Dei som angreip, kom frå andre landsbyar. Muslimske naboar hjalp kristne med å evakuera.

– Dei muslimske naboane våre seier at vi har levd ved sida av kvarandre lenge og respekterer religionane til kvarandre, fortel kristne i Jaranwala som HFO-teamet har snakka med.

Den pakistanske menneskerettskommisjonen, som også har intervju vitne, dokumenterer det same. Folk vart frakta inn frå andre landsbyar før angrepet. Det kom folk på motorsyklar og traktorhengarar utanfrå.

Kommisjonen ser tydelege teikn til at valdsaksjonen mot kyrkjer og religiøse symbol var planlagt og ikkje

Dei er knytte til heimane sine og har ingen andre stader å dra. Men dei aller fleste lever i frykt – det kan skje igjen.

Sobia Shah, HFO

spontan. Videoar av ekstreme politikarar som hissa til vald, underbyggjer dette. Kommisjonen ser ikkje bort frå at dette er del av ein større hatkampanje retta mot kristne i Pakistan.

Kommisjonen kritiserer muslimske leiarar fordi høgtalarane ved ein lokal moské blei brukt til å mobilisera til angrep på kristne.

«Politiet kom altfor seint»

Den lokale politisjefen i Jaranwala reagerte altfor lite og altfor seint, ifølgje menneskerettskommisjonen. Dei første to politifolka som vart sende, var makteslause og blei skotne etter, fortel vitne til teamet frå HFO.

– Tragedien var alt eit faktum då det til slutt kom større politistyrkar. Eit halvt tusen familiar har mista alt dei eigde. Hadde politiet mobilisert straks, kunne eskaleringa vore stoppa, seier Sajid Christopher, leiar i Human Friends Organization.

I dagane etter heldt kristne både i Lahore og Karachi demonstrasjonar i protest mot valden.

«Tragediar skjer igjen og igjen»

Dei to kristne brørne blei arresterte, skulda for blasfemi og tiltalte etter antiterrorlova, skriv den pakistanske nettavisa Kross Konnection. Over 100 av mobben blei arresterte. Kva som skjer med dei, veit vi ikkje. Christopher er redd for at dei to blasfemiskulda vert sitjande i fengsel, medan ingen vert straffa for valden.

– Diverre stoggar tiltaka ofte med ei fordømming og så skjer det ikkje noko meir. Styresmaktene må denne gongen slå så hardt ned på dei ansvarlege at ingen heretter vågar å skulda folk for blasfemi og så angripa, seier Christopher. Men han er redd det ikkje skjer.

Då sjefen for politiet i Punjab-provinsen etter tragedien hevda det var funne ein link til «eit fiendtleg byrå», vart Sajid Christopher uroleg. Han og fleire av offera i Jaranwala er redd for at dei ansvarlege for valden i Jaranwala kjem til å gå fri ved at Pakistan kallar angrepet ein konspirasjon sett i scene frå India.

Sajid Christopher krev tydelege grep for å stoppa misbruk av blasfemilova. Han krev også at kristne politifolk får plass i politistyrkar som skal verna kyrkjer og kristne nabolag.

Christopher samanliknar angrepet på Jaranwala med nedbrenninga av det kristne nabolaget Joseph Colony

Tragedien var alt eit faktum då det til slutt kom større politistyrkar.

Sajid Christopher

i Lahore i august 2013. Politiet arresterte ei større gruppe av mobben.

– Men dei vart sette fri etter nokre dagar. Ingen blei straffa. Eg er redd det same skjer igjen. Difor skjer slike tragediar igjen og igjen, seier Christopher.

Vil bu i Jaranwala

Etter å ha vore i Jaranwala med mat og anna naudhjelp halvanna veke etter angrepet, seier eit knapt fleirtal av dei HFO-teamet snakka med, at dei håpar regjeringa held lovnader om å byggja oppatt heimar og kyrkjer.

– 40 prosent har derimot ingen tillit til at styresmaktene vil halda lovnader, fortel Sobia Shah. Dei eldre i familiane har vendt tilbake, men kvinner og barn bur framleis i andre byar hos slektningar.

– Ingen kan gløyma dei fryktelege scenane. Folk seier at dersom dei hadde vore i husa sine då valdsmennene kom, ville dei blitt brende levande, fortel Sobia Shah.

Men det store fleirtalet – kanskje 80 prosent – vil likevel halda fram med å bu i Jaranwala.

– Dei er knytte til heimane sine og har ingen andre stader å dra. Ikkje har dei pengar til å flytta heller. Men dei aller fleste lever i frykt, dei er redde for at nye angrep kan skje. ■

Kyrkja til Frelsesarmeen vart hardt skadd og brent.

” Vi bygde dette huset med kjærleik, no er alt øydelagt.

Beeto i Jaranwala

Blasfemi i Pakistan

- Paragraf 295-B i straffelova forbyr å fornærma islam og Koranen.
- Paragraf 295-C forbyr å krenka profeten Muhammed.
- Blasfemi kan gje dødsstraff.
- Minstestraft etter lovendring i 2023 er ti års fengsel.
- Konene til profeten er no omfatta av lova, fornærming kan gi fengsel på livstid.

Human Friends Organization deler ut mat i Jaranwala etter tragedien.

Sadia frå HFO intervjuar sørgjande i Jaranwala.

Vil du gi en gave?

Se siste side eller bruk vedlagte giro.

FNs spesialrapportør for trosfrihet, Nazila Ghanea, innledet da Stefanusalliansen, Samarbeidsrådet for tros- og livssynsundersøkelser (STL) og Den norske Helsingforskomité markerte FN-dagen for ofre for religiøst begrunnet vold. Foto: Johannes Morken

‘REDSLENE REDSLER’

FNs spesialrapportør for trosfrihet er rystet over mobbens herjinger etter blasfemianklager.

INTERVJU: JOHANNES MORKEN

■ – **Det var redslenes redsler**, sier Nazila Ghanea om tragedien da kristne nabolag i Jaranwala utenfor den pakistanske byen Faisalabad ble brent ned etter en blasfemianklage mot to kristne menn.

Ghanea besøkte Oslo i anledning FN-dagen for ofre for religiøst motivert vold, den 22. august. Da var det gått mindre enn en uke etter at tre kristne landsbyer ble vandalisert – med over 20 ødelagte og brente kirker og flere hundre brente og knuste hjem. Minst 500 kristne familier måtte flykte i panikk da mobben nærmet seg, for å berge livet.

– De ble angrepet på grunn av sin religion. Men de ble også fratatt sin sikkerhet og trygghet, sin rett til å ha

Undertrykkelse av religionsfriheten er på linje med rasisme.

Nazila Ghanea

et hjem, et familieliv og et privatliv. Et dusin menneskerettigheter ble brutt. Det er helt uakseptabelt at kristne må gjemme seg i frykt, sier Ghanea.

Blasfemiloven i Pakistan brukes mot alle religiøse minoriteter, også ahmadiyyaene. I Pakistan er det forbudt ved lov for ahmadiyyaer å kalle seg muslimer. Bare i år er det dokumentert minst et dusin angrep på deres gudshus.

Krever overgrepene for retten

Ghanea er glad for at lokale og sentrale pakistanske myndigheter var tydelige i reaksjonen etter voldsbruken mot de kristne nabolagene i Jaranwala. Ghanea forutsetter at Pakistan etterforsker og rettsforfølger de redselsfulle angrepene.

– Alle stater har plikt til å stå opp og forhindre angrep, ikke minst angrep de vet kan komme. Og de må respondere effektivt. Vi har dessverre mange ganger sett det motsatte, at politiet bare står der og tillater eller ikke hindrer ødeleggelse og vold og at mange ikke straffes. Vi har hatt mange skuffelser gjennom mange år, sier Ghanea.

Hun nevner Asma Jahangir, som døde i 2011. Hun var en aktiv pakistansk menneskerettsadvokat som også ledet menneskerettskommisjonen i landet. I 2014 fikk hun Stefanusprisen.

– Jahangir kjempet og fikk drapstrusler. Modige journalister og advokater i Pakistan opplever det samme: Advokat Saif ul Malook, som forsvarte blant andre den blasfemi-dødsdømte kristne kvinnen Asia Bibi, ble selv truet på livet.

Dødstrusler mot advokater

Ghanea sier at pakistanske advokater er godt utdannet og har kompetanse i menneskerettigheter.

– Det er et stort potensial for et godt rettsvesen i Pakistan. Problemet er at advokatene ikke beskyttes. Trusler gjør at mange ikke fullt ut praktiserer slik de skal. Pakistanske politikere har måttet bøte med livet, mens andre politikere dessverre søker støtte ved å appellere til folks fordommer.

Både avtroppende og påtroppende høyesterettsjustitiarius i Pakistan var med på å frikjenne Asia Bibi i

Pakistans øverste domstol i 2018. De gikk hardt i rette med anklagerne for å ha fremmet den dramatiske tiltalen uten bevis.

– Dommerne gjorde sin plikt, men i Pakistan krevet det dessverre mot, sier Ghanea.

Pakistan har en beryktet blasfemilov som senest dager før tragedien i Jaranwala ble forverret. Landet har dessuten ekstremister som tar blasfemiloven og tidvis også dødsstraffen i egne hender.

«Alle har et ansvar»

Ghanea forteller at hun i en egen rapport som skal legges fram for FNs hovedforsamling i oktober, vil «pakke ut» de ulike aktørene i et land med alvorlige brudd tros- og livssynsfriheten.

– La oss si at det er en nølende regjering som ikke har noen intensjon om å leve opp til sine forpliktelser, eller bare delvis og for noen grupper. Det er fortsatt mange andre aktører som kan bidra til å sikre rettigheter og hindre diskriminering. Lokale myndigheter og politifolk kan insistere på trygge soner for religiøse minoriteter. Fængselsansatte kan ta vare på fanger. Alle aktører har et valg: De kan stå opp for ofrene og ta en risiko, eller de kan fortsette volden eller la volden skje, sier Ghanea, som minner om at også naboer har et ansvar.

– Offentlig ansatte eller de som driver en forretning, kan bli satt under press for å undertrykke minoriteter. De kan bli truet på livet. Da blir det veldig vanskelig. Advokater som likevel fører saker for religiøse minoriteter og journalister som skriver om sakene, på tross av alvorlige trusler, de er helter. Deres solidaritet og empati er viktig, sier Ghanea.

Et liv som minoritet

Ghanea er selv bahá'í – hennes foreldre tok barna med ut av Iran da Nazila var liten. Ghanea har levd hele sitt liv som minoritet, men understreker at hun ikke har hatt lidelser slik mange bahá'íer i Iran – som undertrykkes, utestenges, arresteres og utsettes for tortur og også drap. Senest i sommer arresterte det sjia-islamske regimet mange titalls bahá'íer og kristne konvertitter – to utsatte religiøse minoriteter.

Nazila Ghanea gir ikke opp håp om politisk forandring, verken i Pakistan eller Iran.

– Men fordommer er et hinder. Fordommer er forresten et for svakt ord. Undertrykkelse av religionsfriheten er på linje med rasisme. Vi har mange redskaper for å bekjempe rasisme. Diskriminering og brudd på trosfriheten er i flere samfunn ofte «innestengt» slik at bruddene blir usynlige, akseptert eller sett på som uunngåelige. Vi må gjøre bruddene på tros- og livssynsfriheten mer synlige og mer utålelige. Vi har fremdeles en lang vei å gå når det gjelder å forstå omfanget av diskrimineringen av mennesker på grunn av deres tro eller livssyn, sier Nazila Ghanea. ■

Like etter at magasinet var klart til trykking, fikk vi melding om at Nguyen Bac Truyen er satt fri og sammen med sin kone Bui Thi Kim Phuong er kommet til Tyskland. Du finner mer på www.stefanus.no og i neste utgave av magasinet.

Red

Nguyen Bac Truyen slipper ut av fengsel i 2029. Dersom han overlever.

Illustrasjon: Morten Ravnbo, foto: AFP

‘DESPOTENE HAR MEST Å TAPE’

I et brev til sin kone skriver den vietnamesiske samvittighetsfangen at hans anklagere må betale for hver eneste dag han selv sitter fengslet.

TEKST: JOHANNES MORKEN

■ **Nguyen Bac Truyen** har sittet drøye seks år i vietnamesisk fengsel siden han ble arrestert på åpen gate i Ho Chi Minh-byen (Saigon) den 30. juli 2017. Han ble bortført og internert i leiren B14. Den 5. april året etter ble han i en rettssal i hovedstaden Hanoi dømt til 11 års fengsel og tre års prøvetid. Juristen og hoa hao-buddhisten Truyen fikk Stefanusprisen i 2020 for sin innsats for tros- og livssynsfrihet.

I et brev til sin kone Bui Thi Kim Phuong nå i august skriver Truyen at han fortsatt tar lett på sin skjebne som fange. Truyen forteller at en cellekamerat i B14-leiren spurte ham hvor mange års fengsel Truyen antok at han ville få. Truyen gjettet på 10-15 år – og fikk altså rett. Cellekameraten spurte hvordan Truyen kunne snakke om en så lang straff som om det bare var noen måneder. Til sin kone skriver Truyen nå:

«Kan det å være bekymret gjøre noe godt for meg? Hvis det er min skjebne å sitte fengslet, så er det det.»

Truyen sonet 3,5 års fengsel fra 2007, før dommen på 11 års fengsel i 2018. Han minner sin kone på at han i ingen av retts sakene ba om mildhet eller redusert straff.

«Jeg vet at hver dag jeg tilbringer i fengsel må anklagerne betale for. Jeg er bare en helt vanlig borger som utfordrer det politiske systemet på dets rulleblad for menneskerettigheter. De har mer å tape enn jeg: Deres rykte er skadet, de taper økonomisk, deres makt er redusert.»

«Vår kjærlighet står fast»

Truyen er enig med sin kone i at mye har endret seg siden han ble arrestert i 2017. Så skriver han:

«Men det er også flere ting som ikke har endret seg: Vår kjærlighet til hverandre. Våre søsken, slektninger og venner bryr seg og tar fortsatt vare på oss. Medlemmer av kongressen, menneskerettighetsorganisasjoner og diplomater forsvarer oss fortsatt. Det er nok til å få oss til å føle oss veldig glade, ikke sant? Det er kjærlighet!»

Nguyen Trung Ton slipper ut av fengsel i 2030. Dersom han overlever.

FRYKTER FOR LIV I FENGSEL

De kjempet for demokrati og trosfrihet og ble dømt til lange fengselsstraffer. Nå går det på liv og helse løs bak fengselsmurene i Vietnam.

Truyen skriver at hans ønske er at alle kan nyte menneskerettighetene.

«Et land som utnytter menneskerettighetene som et 'verktøy' for å bedra det internasjonale samfunn, vil aldri være i stand til å gi sitt eget folk velstand og lykke. Livet handler ikke bare om materielle gevinster, men også om å ha verdighet og ære. La oss strebe etter å bringe menneskerettigheter for alle!»

” Samvittighetsfanger straffes ekstra hardt i vietnamesiske fengsler.

Michelle Nguyen

«Forfulgt av mørke krefter»

Truyen understreker at rettferdige mennesker må søke å gjøre de rette tingene og nekte å engasjere seg i urettferdige handlinger. Han skriver at de «bli undertrykt og fengslet av mørke krefter med despotisk makt». Truyen skriver at fangers familier møter vanskeligheter i livet og kan bli fysisk forfulgt – slik hans egen kone er blitt. Truyen legger til:

«Menneskelig verdighet og støtte fra det internasjonale samfunnet er drivkraften for å overvinne motgang og opprettholde menneskelighet og åndelighet som et furutre i snøen, fortsatt eviggrønn.» ■

■ **Oppholdet i fengselet** er meget krevende for Nguyen Bac Truyens helse. Han og medfanger i An Diem-fengselet, der han satt frem til 2022, gikk to ganger til sultestreik mot umenneskelig fangebehandling. Truyen ble i fjor overført til Gia Trung-fengselet i Gia Lai-provinsen.

Den 9. november ble Truyen, etter å ha krevd det, tatt til et militærsykehus. Det ble konstatert at han lider av diabetes og av en sykdom som gjør at to hjerteklaffer ikke lukkes ordentlig. Men Truyen får fortsatt ingen behandling, bortsett fra at hans kone får sende ham diabetes-medisin fra en lege som hun stoler på. Sukkernivået hans har sunket ned mot normalt nivå. Men han nektes rutinemessige blodprøver for å sikre riktig dosering.

– Hans kone er bekymret, sier Michelle Nguyen, støttespiller for Nguyen Bac Truyen.

Snart blind

I samme fengsel sitter Nguyen Trung Ton. Han er protestantisk pastor og menneskerettighetsaktivist. De to ble – sammen med flere andre – dømt i samme rettsak i Hanoi 5. april 2018. De ble dømt for å ha utført «aktiviteter med sikte på å styrte regjeringen». Ton ble dømt til 12 års fengsel.

Pastor Ton lider av langtids-effekter av Covid-19. En øyesykdom

har tatt fra ham nesten hele synet. Men han nektes medisinsk behandling, selv om helsetilstanden er sterkt forverret. Fengselsledelsen nekter familien hans å sende medisiner.

Ton er tidligere nektet behandling for en alvorlig skade i en fot, påført ham da statlige agenter angrep ham i februar 2017. Tons kone, Nguyen Thi Lanh, er bekymret for mannens liv. Stefanusalliansen har tidligere sendt appell til Vietnams myndigheter for pastor Ton.

Dør av uverdigg behandling

Umenneskelig behandling og mangel på medisinsk behandling antas å ha forårsaket dødsfallene til flere politiske fanger i Vietnam. En av dem var Dinh Diem, en luthersk pastor som døde i januar 2023.

Phan Van Thu, grunnleggeren av den buddhistiske religiøse gruppen An Dan Dai Dao, døde i november 2022, trolig på grunn av umenneskelig behandling og mangel på helsehjelp.

– Samvittighetsfanger straffes ekstra hardt. For å gjøre straffen enda mer grusom, blir ikke avdøde fanger overlatt til familien for begravelse. I stedet vil kroppene deres forbli i fengsel til dommene er ferdig sonet, sier en fortvilet Michelle Nguyen, støttespiller for Nguyen Bac Truyen. ■

Unge vil lære om forfulgte

I juli stilte Stefanusalliansen med stand på UL (Ungdommens Landsmøte), et stort sommerstevne for kristen ungdom, arrangert av Misjonssambandet. Mange kom innom standen imellom møter og seminarer for å slå av en prat. Med på laget var Ingrid Kallestad, som selv har besøkt en av Stefanusalliansens partnere i Thailand, som arbeider inn mot flere land i regionen.

Mange var interessert i å lære og ønsket å delta i samtale om dem som forfølges for sin tro. Mange meldte seg som «trosaktivist», som er vår appelltjeneste for unge voksne. Vi tror at mange etter UL har fått øynene opp for hva Stefanusalliansen er og gjør.

– Etter denne uken er vi blitt overbevist om at det er mange unge som både husker på og ber dem som møter press på grunn av sin tro, sier Øystein Fure Johansen, som ledet teamet.

Alle som kom innom standen, fikk et tøy-armbånd, med bibelverset fra Hebreerne 13,3 skrevet på: «Husk på dem som sitter i fengsel, som om dere var lenket sammen med dem, og husk på dem som blir mishandlet, som om det gjaldt deres egen kropp.»

Mange unge oppsøkte standen til Stefanusalliansen under Ungdommens Landsmøte. Foto: Stefanusalliansen

Padling og basar for Egypt

Lillesand menighet har på nytt gjennomført kanoløp i havnebassenget og menighetsbasar på Møglestu. Det var åtte lag med i kanoløpet der Speideren hadde lånt menigheten kanoer. Samme søndag i juni var det ofring i kirken. I august arrangerte menigheten den årlige sommerbasaren til samme formål. I sum kom det inn i overkant av 40 000 kroner til misjonsprosjektet i Egypt - Stefanusbarna og Anastasia. Stefanusalliansen er meget takknemlig på vegne av partnerne i Egypt.

Kanopadling i Lillesand gir penger til Egypt. Kanoene var utlånt fra speiderne. Foto: Lillesand menighet

Global trosfrihet – Stefanusalliansen bidrar

I april var generalsekretær Ed Brown invitert som innleder under en konferanse i Libanon. Stefanusalliansens partner i Libanon, Adyan Foundation, var vertskap for et nettverk av diplomater fra rundt 40 land som arbeider for trosfrihet. Adyan hadde fått satt opp møter med Libanons statsminister, andre sentrale politiske ledere og religiøse ledere.

– Det er viktig at vår partner i Libanon er i stand til å gjennomføre møter på høyt nivå, sier Ed Brown.

Brown underviste før sommeren dessuten parlamentarikere fra hele verden under en konferanse i Nairobi i Kenya. Temaet var utdanning og trosfrihet.

Ed Brown holder presentasjon i Nairobi om utdanning og trosfrihet. Foto: Stefanusalliansen

13 nye døpt i Tyrkia

I juni ble 13 nye troende døpt i Antalya i Tyrkia der Stefanusalliansen støtter Antalya Evangelical Church. Menigheten har nå gudstjenester og arbeid på tre ulike steder i byen. De tre delene av menigheten møttes denne søndagen utendørs for å feire de 13 som vitnet om sin tro på Jesus Kristus. Det var stor glede både under og etter gudstjenesten. Menigheten ber oss huske på også disse døpte i våre bønner.

Menigheten står fortsatt i hjelpearbeidet etter jordskjelvet. Med støtte fra Stefanusalliansen og andre partnere hjelper de med drikkevann til overlevende i Hatay-provinsen. De har skaffet kontainer-hus til familier som venter på at hus skal bli gjenoppbygget.

Enda av menighetens arbeidere, Andrew Brinley, er nå utestengt fra Tyrkia. Dette er en del av en tyrkisk aksjon mot utenlandske kristne i tyrkiske menigheter. Ifølge menigheten skjer dette bevisst for å stoppe veksten i protestantiske menigheter som har pågang fra mennesker med muslimsk bakgrunn.

– Dette er forfølgelse, sier pastor Ramazan Arkan.

Brinley har tjent i Tyrkia i 14 år. Da han kom tilbake fra Tyskland for rutinemessig å fornye sitt visum, ble han nektet innreise og deportert. Han, kona Kathie og barna nektes nå å komme tilbake til Tyrkia.

– Dette skaper et hull i vår menighet og et stort hull i våre hjerter. Be for dem, skriver pastor Ramazan.

Pastor Ramazan Arkan forteller om enda flere døpte i Antalya. Foto: Johannes Morken

KJEMPET MOT HÅPLØSHETEN

De hadde mistet alt i jordskjelvene. 43 200 svært sårbare mennesker i krise fikk mat, hygieneartikler og utstyr til å klare seg i vinterkulden.

En syrisk prest møter barn som mistet alt under jordskjelvene. Foto: Merath

■ **Det er resultatet** av Stefanusalliansens støtte til vår libanesiske kirkelige partner Merath etter jordskjelvkatastrofen i Syria. Merath samarbeider med lokale kirker i Syria.

Under en konferanse som Merath og partnerne holdt i Libanon i slutten av april, uttrykte de som hadde distribuert hjelpen at innsatsen hadde hatt betydelig innvirkning på livene til tusenvis av mennesker i krise.

Takknemlighet

Stemmene til ofrene flommet over av takknemlighet. Prosjektet lyktes med å hjelpe svært sårbare familier uten forbehold, i tråd med Meraths kjerneverdi om nettopp å ikke stille noen krav til hvilke grupper folk kommer fra når hjelpen gis.

Hjelpen kom i rett tid og ble distribuert til mennesker i krise. Siden behovet var enormt, måtte lokale partnere sammen med humanitære organisasjoner vurdere nøye hvem som skulle få hjelp.

Prosjektet skapte enhet mellom kirker og andre humanitære organisasjoner som koordinerte hjelpeinnsatsen, melder Merath.

En pastor i en kirke i Aleppo fortalte at distribusjonen av hjelp var vellykket fordi den skjedde på en «lavmælt» måte. Det bidro til å opprettholde verdigheten til de som hadde mistet alt eller nesten alt de eide.

Vanskelig å gi håp

Men selv om partnerne fra Syria var svært takknemlige for hjelpen, var det som kom likevel ikke nok til å dekke det enorme behovet. En pastor bemerket også at ødeleggelsene og de menneskelige krisene var så overveldende at det var vanskelig å forbli positive, både for pastorer og humanitære hjelpearbeidere.

– Det ble for mye. Det er veldig vanskelig å holde på en fasade av håp når man føler seg håpløs, sa pastoren. ■

Et ektepar i Kirgisistan takker for hjelp til å bygge opp et arbeid som utrunder kristne familier med gode verdier de tar videre ut i samfunnet.

*Guljan og Maksat er dypt takknemlig for norsk støtte til å bygge opp familiearbeid i Kirgisistan.
Foto: Stefanusalliansen*

TEKST: HILDE SKAAR VOLLEBÆK

TAKKNEMLIGHET FRA KIRGISISTAN

■ **Siden 2009 har** ekteparet Guljan og Maksat Töröbekov i Kirgisistan jobbet for å gi familier veiledning og hjelp til bedre barneoppdragelse og samhold. Guljan er lege og Maksat jurist med spesialisering innen familierett. De leder organisasjonen Happy Homes.

De vil bringe kristne verdier inn i et samfunn hvor barn og familier møter mange utfordringer. Høyt alkoholmisbruk, høye skilsmissetall og barn som etterlates hos besteforeldre når foreldre blir migrantarbeidere, er noen av de svært krevende utfordringene. Fattigdom og lav kunnskap om barns utviklingsbehov er også med på å prege oppvekstvilkårene negativt.

Ferie og opplæring

For ti år siden startet ekteparet med å bygge leir- og konferansestedet Bulak, som betyr «Kilden». Stedet fungerer som ferie- og opplæringscenter både for menigheter og grupper, og gir inntekter til drift av Happy Homes' arbeid. Senteret fikk i mange år støtte fra Stefanusalliansen til etablering og drift, og Guljan og Maksat ønsker å takke varmt for hjelpen de mottok.

– Takk for at dere ville så de første frøene sammen

med oss. Nå gir Gud vekst på helt nye måter, stråler Guljan under et nylig besøk hos Stefanusalliansen.

Hun forteller ivrig om nye inngangsporter gjennom kontakter med 60 skoleledere, som også har fått opplæring på Bulak-senteret.

«Åpne armer»

– De tar oss og vår undervisning imot med åpne armer. Dette hadde vi ikke drømt om, fortsetter hun. Maksat forteller at de nå ser at deres egne barn har vært viktige ambassadører for de verdiene og holdningene som Happy Homes ønsker å gi videre.

– Når vi har klart å gi våre barn større frihet og støtte i familien, har de også blomstret på skolen. Dette har mange lagt merke til, og vil gi det samme til egne barn eller elever.

– Mange bemerker også at vi som ektepar jobber godt sammen, sier Guljan. Hun forteller at det tok dem flere år før de fikk hjelp til bedre kommunikasjon og til å stole på hverandre.

– Nå kan vi vise Guds omsorg og tilgivelse i praksis. ■

HAUSTKVELD *med* Solveig Leithaug

VELKOMMEN

VEA Lørdag 16. september. **Sted:** Sammen -Storhall Karmøy (Voice of Joy, Synnøve Aanensen)

BÆRUM Tirsdag 19. september. **Sted:** Bærum frikirke (Rebecca N. Isaksen og Biniam Badassa Sima. Arr: Gatefolket)

BERGEN Onsdag 27. september. **Sted:** Pinsekirken Tabernaklet

VOSS Fredag 29. september. **Sted:** Vangskyrkja

STAVANGER Søndag 1. oktober. **Sted:** Evangeliehuset

SANDNES Tirsdag 3. oktober. **Sted:** Fredheim Arena

GØTEBORG Lørdag 7. oktober. **Sted:** Frihamnskyrkan "Alla tiders sanger"

KRISTIANSAND Onsdag 11. oktober. **Sted:** Hånes kirke (Hånes mannskor)

EIKEN Torsdag 12. oktober. **Sted:** Betesda

GRIMSTAD Lørdag 14. oktober. **Sted:** Normisjonshallen, Grimstad Country (Bjørø Håland, Erlend Gunstveit m.fl)

LISTA Søndag 15. oktober. **Sted:** Lista Misjonskirke

LEVANGER Lørdag 18. november. **Sted:** Laberget Leirsted

TRONDHEIM Søndag 19. november. **Sted:** Trondheim Frikirke

BERGEN Lørdag 25. november. **Sted:** Betlehem Jubileumskonsert (divisi 40 år, Betlehem 160 år)

BERGEN Søndag 26. november. **Sted:** Betlehem, Jubileumsfeiring (Marianne Juvik Sæbø, divisi m.fl)

KNARVIK Mandag 27. november. **Sted:** Knarvik kyrkje (divisi, Te Deum)

BILLETTER: solveigmusic.com

Det kan skje forandringer i konsertlisten. Følg med på solveigmusic.com for oppdatert informasjon.

Et samarbeid med:

PAKISTAN

MOBBEN BRENT DERES HJEM OG KIRKER DE MISTET ALT

Vil du gi en gave til de som har mistet alt?

GAVEEKSEMPEL:

Gi såpe, bind og tannbørster til tre familier:

250 kr

GAVEEKSEMPEL:

Gi pledd og sengetøy til to familier:

440 kr

GAVEEKSEMPEL:

Gi mat i en måned til fire familier som har mistet alt:

1400 kr

v:pps

til 19013

- merk med:
trosfrihet

Gi en gave til gavekonto:

3000 14 57922

- merk med:
trosfrihet